

אלרגיה למזון אינה נכות

גילוי דעת מאת האיגוד הישראלי לאלרגיה ואימונולוגיה קלינית

הועד

יו"ר

א. הרשקו

מזכיר

א. אליצור

גזבר

א.ביגלמן

חבר

י. טל

יו"ר יוצא

א. קסל

EXECUTIVE
COMMITTEECHAIRMAN

A. HERSHKO

SECRETARY

A. ELITZUR

TREASURER

A.

BEIGELMAN

MEMBER

Y. TAL

PAST
CHAIRMAN

A. KESSEL

אלרגיה למזון עולה חדשות לבקרים לכותרות, אם בשל הקושי שחווים ילדים אלרגיים והוריהם בהתנהלות היומיומית, או במסגרת מערכת החינוך, אם על רקע מקרים טראגיים של תגובות קטלניות.

אלרגיה למזון עלולה לגרום לתגובות קשות במקרה של אכילת המזון האלרגני, אלא שתגובה בחשיפה אחת, אינה מנבאת מה יקרה בחשיפה הבאה. לכן, גם ילד, שעשה בעבר תגובות קלות בלבד, עלול לחוות תגובה קשה בחשיפה הבאה.

אלרגיה למזון, לכשעצמה, אינה מסכנת חיים כאשר נשמרים כללי הזהירות הפשוטים והבסיסיים. הילד האלרגי לא מסתובב כשסכנת חיים מרחפת מעל ראשו.

בנוסף, בניגוד למחשבה המקובלת, תגובות קטלניות לא קורות ממגע עם, או מהרחת המזון האלרגני, גם בילדים עם אלרגיה בדרגה קשה מאוד. ברם, ילד עם אלרגיה למזון, עלול להיות בסכנת חיים עם צריכת המזון האלרגני.

למען הפרספקטיבה, הסיכון של ילד אלרגי לחוות תגובה קטלנית למזון הוא: 3.25 למיליון בשנה, הרבה פחות מהסיכון למות בתאונת דרכים. עם זאת, הסיכון מייצר חרדה. הוא מצריך ילדים עם אלרגיה למזון להיזהר במה שהם אוכלים, לשאול ולברר תכולת מזונות ולהצטייד תמיד במזרקי אפיפן.

התגובות הקטלניות קורות בד"כ בילדים לקראת סוף העשור הראשון לחיים, בגיל ההתבגרות ואצל מבוגרים צעירים. לא תועדו תגובות קטלניות בתינוקות, ולכן, לשיקול רופא האלרגיה האם לצייד תינוקות עד גיל 2-3 שנים במזרקי אפיפן.

צריך לזכור, שפרט לתגובה, שעלולה להתרחש במקרה של אכילת המזון האלרגני, ילדים עם אלרגיה למזון – הם ילדים בריאים כמו כל הילדים. הם אינם נכים. הם אינם מוגבלים בשום פעילות. מרביתם המכריע גדלים היטב ומתפתחים בהתאם לגילם. המגבלה היחידה שלהם היא הצורך להימנע מאכילה של המזון אליו הם אלרגיים.

אין ספק שהעלאת המודעות הציבורית והממשלתית לאלרגיה למזון – חשובה מאין כמוה, בעקבות מלאכה ראויה לציון לקידום הנושא, שעושים ארגוני ההורים לילדים האלרגיים. כתוצאה מכך, בישראל התרחשו בשנים האחרונות מספר צעדים, שנועדו לשפר את בטיחות הילדים עם אלרגיה למזון, דוגמת: החוק המחייב מסעדות בהחזקת אפיפן.

אולם, פתרונות רבים, שניתנים כיום לילדים עם אלרגיה למזון, לא רק שאינם נותנים מענה אמיתי, הם אף מקשים, הן על הילדים האלרגיים, והן על המערכת, יתר על המידה.

הכנסת מזונות אלרגניים למערכת החינוך -

ילדים עם אלרגיה למזון צריכים לחוש מוגנים במסגרות השונות של מערכת החינוך וצריכים לקבל תנאים, שמספקים

הוועד

יו"ר

א. הרשקו

מזכיר

א. אליצור

גזבר

א.ביגלמן

חבר

י. טל

יו"ר יוצא

א. קסל

EXECUTIVE
COMMITTEECHAIRMAN
A. HERSHKOSECRETARY
A. ELITZURTREASURER
A.MEMBER
Y. TALPAST
CHAIRMAN
A. KESSEL

להם בטיחות. משרד החינוך קבע, כבר לפני שנים, מגבלות משמעותיות על הכנסת מזונות אלרגיים לכיתות, ואפילו לבתי ספר של ילדים עם אלרגיה למזון.

רוב המגבלות הללו מרחיבות יתר על המידה, פוגעות בתזונת ילדים לא אלרגיים בבית הספר, ומביאות לעימותים מיותרים, בין הילדים האלרגיים והוריהם - ובין חבריהם לכיתה.

יש לזכור ששכיחות האלרגיה למזון עלתה משמעותית בשנים האחרונות. כיום ניתן למצוא ילדים עם אלרגיה למזון כמעט בכל כיתה. במרבית הכיתות יש אף ילדים עם אלרגיות למספר מזונות שונים. לפיכך, מגבלות משרד החינוך אינן ישימות, וקרוב לוודאי, שבמרבית בתי הספר גם לא מיושמות.

- הפתרון המקובל במרבית העולם המערבי הוא יצירת אזור "בטוח" לאכילה עבור ילדים אלרגיים. בהתאם לכך, האיגוד הישראלי לאלרגיה ואימונולוגיה הוציא באוגוסט 2020 ניר עמדה, במסגרתו הומלץ שילד עם אלרגיה למזון לא יופרד משאר ילדי הכיתה בזמן האוכל, שהמרחב הספציפי בו אוכל הילד האלרגי, קרי שולחן האוכל של הילד עם האלרגיה למזון, יהיה נקי מאותו מזון, ושיאסר על הכנסת חטיפי בוטנים (במבה ודומיה) למתחם בית הספר של ילדים עם אלרגיה לבוטנים. מעבר לכך, לא מומלץ איסור גורף של הכנסת מזונות אלרגיים לכיתות ילדים עם אלרגיה למזון.

השגחה על ילדים אלרגיים במערכת החינוך -

כחלק מהיעדר מענה אופטימלי לילדים עם אלרגיה למזון במערכת החינוך, מוקצות כיום, על ידי משרד החינוך, סייעות לילדים אלרגיים מגיל 3 שנים ועד סוף כיתה ב'.

זהו פתרון ייחודי למדינת ישראל, שלא קיים בשום מקום אחר בעולם.

רוב הסייעות לילדים אלרגיים אינן מוכשרות בטיפול באלרגיה למזון, ולא בהזרקת אפיפן, במידת הצורך.

בהתחשב בכך, שמדובר בילדים בריאים לחלוטין, נוכחות הסייעת עלולה לחזק בילדים אלה את התחושה שהם "חולים", או "שונים". לא זאת בלבד, הסייעות עומדות לרשות הילדים רק עד סוף כיתה ב', בעוד שדווקא בגיל ההתבגרות עולה משמעותית הסיכון לתגובות קשות.

בשל ההסתמכות על הסייעות, צוות בית הספר אינו מכיר מספיק את הטיפול באלרגיה למזון, ואינו מוכשר לתת מענים דווקא בבני נוער הנמצאים בסיכון.

- האיגוד הישראלי לאלרגיה ואימונולוגיה ממליץ שמתוך מערכת החינוך יוקצו נאמני בריאות, שיעברו הכשרה מתאימה בתחום של אלרגיה למזון, וידעו להזריק אפיפן במידת הצורך. כמובן, שיש צורך קודם בדיאלוג עם ארגוני המורים, וידיא הכשרתם המתאימה.

מתן גמלה של בטוח לאומי לילדים עם אלרגיה למזון -

ביטוח לאומי הרחיב לאחרונה בצורה משמעותית את הזכאות של ילדים עם אלרגיה למזון לגמלה ולהטבות נוספות. אין אנו מביעים כאן עמדה, באשר להחלטה העקרונית, לגבי זכאות של ילד עם אלרגיה למזון לגמלה.

עם זאת, האיגוד הישראלי לאלרגיה ואימונולוגיה מתריע כי אופן קביעת הזכאות וההטבות הניתנות,

הועד

יו"ר

א. הרשקו

מזכיר

א. אליצור

גזבר

א.ביגלמן

חבר

י. טל

יו"ר יוצא

א. קסל

עלול לשמש תמריץ לאבחון יתר של אלרגיה למזון ולעיכוב באבחון של החלמה מאלרגיה למזון. במקביל, קיים חשש לעומס מיותר על המערכת הרפואית. מכתב בנושא נשלח למנכ"ל הביטוח הלאומי.

סימון מוצרים אלרגניים –

כיום אין בחוק חובת סימון תכולת אלרגנים במוצרי מזון במדינת ישראל. הסימון הקיים נעשה ביוזמת חברות המזון. מעבר לכך, מזונות רבים כוללים את הכיתוב "עלול להכיל", מה שמגביל עוד יותר את **הדיאטה** של ילדים אלרגיים ואת החרדה שלהם.

- האיגוד הישראלי לאלרגיה ואימונולוגיה ממליץ להסדיר בחוק את נושא סימון המזונות האלרגניים. בנוסף, האיגוד ממליץ שבמדינת ישראל יקבע, בשיתוף עם רופאי האגוד, סף מינימום של תכולת מזון אלרגני, אשר יחייב סימון.

מרפאות אלרגיה –

למרות העלייה בשכיחות של מחלות אלרגיות בכלל, ושל אלרגיה למזון בפרט, צומצמו השירותים הניתנים באלרגיה במסגרת קופות החולים, ומטופלים רבים נדרשים להמתין חודשים ארוכים עד לבדיקת רופא מומחה. יתר על כן, קיימים אזורים בישראל, ללא שירות אלרגי מספק, כגון בצפון הארץ ובדרום. האיגוד הישראלי לאלרגיה ואימונולוגיה מתריע שצמצום שירותי האלרגיה בקהילה מעכב את הטיפול בסובלים ממחלות אלרגיות, מביא לטיפול לא אופטימלי, ופוגע קשות במטופלים.

- כצעד ראשון בדרך להפחתת עומסים, מומלץ שמשדך הבריאות יורה לקופות החולים לתת התחייבויות למרפאות אלרגיה בבתי חולים בכל הארץ, ללא הגבלת אזור, או שיוך קופתי.

תחום האלרגיה בכלל, ותחום האלרגיה למזון בפרט, במדינת ישראל הוא מהמתקדמים בעולם, וניתנים בו שירותים וטיפולים רפואיים, שלא קיימים גם במדינות מערביות מתקדמות. אם מדינת ישראל תשכיל להיעזר בכוח האדם המקצועי הקיים בארץ, לצורך קביעת מדיניות, היא תוכל לשפר משמעותית את מתן המענה לילדים עם אלרגיה למזון מחד גיסא, ולהקל משמעותית על המערכות השונות מאידך גיסא.

על החתום: ועד האיגוד הישראלי לאלרגיה ואימונולוגיה קלינית

פרופ' אלון הרשקו – יו"ר

פרופ' אהרון קסל – יו"ר יוצא

פרופ' ארנון אליצור – מזכיר

פרופ' אבי ביגלמן – גזבר

ד"ר יובל טל – חבר

EXECUTIVE
COMMITTEE

CHAIRMAN

A. HERSHKO

SECRETARY

A. ELITZUR

TREASURER

A.

BEIGELMAN

MEMBER

Y. TAL

PAST
CHAIRMAN

A. KESSEL